

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 137/09-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. mája 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. M. A., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátom JUDr. P. P., H., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 4 Tos 38/2008-110 z 5. júna 2008, ako aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo 29/2008 z 12. novembra 2008, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. M. A. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky bola 3. februára 2009 doručená sťažnosť (doplnená podaniami z 24. februára 2009 a zo 6. marca 2009) Ing. M. A. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej sa uvádza:

1. „Na sťažovateľa bola podaná obžaloba. Krajský súd v Bratislave dňa 22. 09. 1982 odsúdil sťažovateľa na 22 rokov nepodmienečne v konaní č. 1 T 6/1982. Vo väzbe a následne vo výkone trestu odňatia slobody bol sťažovateľ od 15. 6. 1981 do 19. 10. 1990. Počas tejto doby bola zverejnená aj amnestia prezidenta republiky ČSFR... Dňa 19. 10. 1990 Najvyšší súd ČSFR v konaní č. k. 2 Tzf 5/1990 zrušil rozsudok Krajského súdu Bratislava ako nezákonný a prepustil sťažovateľa na slobodu a vec vrátil na Krajský súd Bratislava na nové prejednanie a rozhodnutie. Dňa 20. 01. 2004 Krajský súd Bratislava odsúdil sťažovateľa na 13 rokov trestu odňatia slobody v konaní č. 1 T 36/1990. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní č. k. 4 To 36/2004 rozsudok Krajského súdu Bratislava zrušil a zmenil ho iba vo výroku o treste, kde uložil sťažovateľovi 15 rokov nepodmienečne. Dňa 5. 12. 2006 podal sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu žiadosť o podmienene prepustenie... Okresný súd Trnava v konaní č. k. Z PP/2T/2007 návrh na podmienene prepustenie zamietol dňa 2. 8. 2007 s odôvodnením, že sťažovateľ môže podať žiadosť o podmienene prepustenie nie po 2/3 odpykaného trestu ale až po 3/4 odpykaného trestu, teda Okresný súd Trnava využil ustanovenie § 437 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v znení neskorších predpisov. Voči uvedenému uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú Krajský súd Trnava zamietol. Sťažovateľ podal návrh na podmienene prepustenie na Okresný súd Piešťany, ktorý ho dňa 27. 3. 2008 podmienene prepustil sp. zn. 3 PP 24/2008-89. Proti tomuto uzneseniu podal sťažnosť Okresná prokuratúra Piešťany a Krajský súd v Trnave zrušil uznesenie Okresného súdu Piešťany o podmienenom prepustení sťažovateľa a zamietol podmienene prepustenie v konaní č. k. 4 Tos 38/2008 dňa 5. 6. 2008, pričom svoje rozhodnutie odôvodnil, že 3/4 sa musia počítať z výmeru celého trestu - 15 rokov (rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 4 To 36/2004) bez amnestie prezidenta ČSFR Václava Havla publikovanej v zbierke zákonov, ktorá sa musí aplikovať aj na sťažovateľa, keď Krajský súd Trnava aplikoval znenie § 66 a 67 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v znení neskorších predpisov, kde v odôvodnení sa uvádza, že gramatický a logický výklad zákona počíta 3/4 z celého trestu 15 rokov, pretože toto bol úmysel zákonodarcu. Proti uzneseniu Krajského súdu Trnava č. k. č. k. 4 Tos 38/2008 podal sťažovateľ dovolanie, ktoré však Najvyšší súd SR odmietol ako nemeritórne rozhodnutie, ktoré sa nedá napadnúť dovolaním v konaní sp. zn. 3 Tdo 29/2008 ako analogické rozhodnutie s 3 Tdo 5/2006 (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR).“

2. Podľa názoru sťažovateľa:

„Uznesením Krajského súdu Trnava č. k. 4 Tos 38/2008 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo 29/2008 boli porušené základné práva sťažovateľa:

a) retroaktívna aplikácia zákona č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov

b) bolo vedené nespravodlivé súdne konanie voči sťažovateľovi

c) bol sťažovateľ diskriminovaný voči všetkým občanom Slovenskej republiky

d) aplikáciou ustanovení § 66 a § 67 zákona č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov v uznesení Krajského súdu Trnava sp. zn. 4 Tos 38/2008 na skutočnosti, ktoré sa mali uskutočniť pred jeho prijatím zákona č. 300/2005 Z. z. je nezákonné. Znenie ustanovenia § 66 Trestného zákona ustanovuje zmiernenie uloženého trestu prezidentom SR - ale treba uviesť, že inštitút - prezident SR v čase uloženia amnestie neexistoval a ani nezmiernil rozsudok NS SR sp. zn. 4 To 36/2004. Sťažovateľ sa dovoľáva aplikácie amnestie prezidenta ČSFR Václava Havla z roku 1990 a teda logickej časovej postupnosti - najprv uložený trest a potom jeho zmiernenie amnestiou. Výklad zákona a aplikácia zákona Krajským súdom Trnava uvedené v uznesení č. k. 4 Tos 38/2008 nemá ani časovú postupnosť a ani súlad rozhodnutia s rozhodnutím prezidenta o udelení amnestie. Rozhodnutím NS SR sp. zn. 3 Tdo 29/2008 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa - právo na riadny proces - právo podať riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok... Aplikáciou ustanovenia § 437 ods. 2 T zákona č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov na trest uložený v roku 1982 (Krajský súd Bratislava č. k. 1 T 6/1982 a právoplatný v apríli 1983) a aj vykonávaný od 21. 6. 1978 do 19. 10. 1990. V uloženom a vykonávanom treste sa pokračovalo od 19. 12. 2006 až do dňa podania tejto sťažnosti. Treba jednoznačne uviesť, že zrušením rozsudku Najvyšším súdom ČSFR č. k. 2 Tzf 5/1990 nedošlo k zastaveniu konania, a preto sa len pri uložení trestu len pokračuje vo výkone, ktorý bol prerušený od 19. 10. 1990 do 19. 12. 2006. Z toho dôvodu nemôžu byť na trest uložený v roku 1982 využité ustanovenia platiace v roku 2006. Takáto aplikácia zákona uvedená v uznesení Krajského súdu Trnava č. k. 4 Tos 38/2008 je retroaktívna... v uvedenej veci aplikáciou nesprávnej právnej úpravy zostáva sťažovateľ vo výkone trestu odňatia slobody.“

3. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Krajský súd Trnava sp. zn. 4 Tos 38/2008 a Najvyšší súd Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo 29/2008 svojím postupom porušili základné právo Ing. M. A..., t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby L. na súdnu ochranu a na spravodlivý súdny proces podľa Ústavy Slovenskej republiky. Ing. M. A. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 33 194 Eur, ktoré mu sú Krajský súd Trnava a Najvyšší súd slovenskej republiky povinný vyplatiť spoločne a nerozdielne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Krajský súd Trnava a Najvyšší súd Slovenskej republiky sú povinný zaplatiť náhradu trov konania spoločne a nerozdielne...“

4. Okrem už uvedenej sťažnosti podanej ústavnému súdu prostredníctvom právneho zástupcu bola ústavnému súdu 4. februára 2009 doručená rukou písaná sťažnosť podpísaná sťažovateľom, ktorá je rozdielna so sťažnosťou vypracovanou advokátom len v jej petite, v ktorom žiada aj zrušenie uznesenia Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tos 38/2008 z 5. júna 2008 a vrátenie veci späť krajskému súdu.

5. Na výzvu ústavného súdu doplnil sťažovateľ svoje podanie oznámením, že *„predmet sťažnosti tvoria obe naše podania z dní 30. 1. aj 31. 1. 2009, ktoré sú v podstate zhodné... zadosťučinenie nežiadam... žiadam len náhradu trov právneho zastúpenia. Na záver uvádzam, že podania moje z 30. 1. a JUDr. P. z 31. 1. 2009 tvoria spolu sťažnosť v jednej veci“*.

6. Na výzvu ústavného súdu právny zástupca sťažovateľa podaním z 24. februára 2009 uviedol, že jeho klient (t. j. sťažovateľ) mu oznámil, že *„ponecháva aj svoju podanú sťažnosť, ktorú podal 30. januára 2009 a to tak, aby sa o tejto sťažnosti konalo v rámci jedného konania spolu so sťažnosťou, ktorú podal JUDr. P. P. dňa 31. 1. 2009“*. Súčasne predložil rozhodnutia Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. Pp 24/08 z 27. marca 2008, krajského súdu sp. zn. 4 Tos 38/2008 z 5. júna 2008 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tdo 29/2008 z 12. novembra 2008.

7. Z doplnujúceho podania zo 6. marca 2009 napísaného právnym zástupcom sťažovateľa považuje ústavný súd za relevantné citovať:

„... Právo na spravodlivý proces (zrejme jeho porušenie, pozn.) v prípade sťažovateľa spočíva v tom, že odvolací ako aj najvyšší súd v sústave všeobecného súdnictva nesprávne aplikovali ustanovenia zákona týkajúce sa podmienenečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, čím porušili práva sťažovateľa.

Sťažovateľ nateraz nežiada priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 33 194 Eur, čím žiada vypustiť bod V. svojej sťažnosti podanej prostredníctvom svojho právneho zástupcu...“

8. Vychádzajúc z už uvedených písomných návrhov (a tiež po celkovom zhodnotení obsahu posudzovaných podaní) sťažovateľa a jeho právneho zástupcu možno ustáliť, že sťažovateľ sa domáha vydania nálezu, ktorým:

- bude vyslovené porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 4 Tos 38/2008 a jeho rozhodnutím z 5. júna 2008, ako aj postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tdo 29/08 a jeho uznesením z 12. novembra 2008,

- budú zrušené uvedené rozhodnutia menovaných súdov a vec bude vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie,

- bude sťažovateľovi priznaná náhrada trov konania.

9. K sťažnosti sťažovateľ pripojil:

- a) uznesenie okresného súdu č. k. 3 Pp 24/08-89 z 27. marca 2008, ktorým okresný súd sťažovateľa podmienenečne prepustil z výkonu trestu a určil mu skúšobnú dobu na tri roky,

- b) uznesenie krajského súdu č. k. 4 Tos/38/2008-110, ktorým *„Krajský súd... o sťažnosti okresnej prokurátorky proti uzneseniu Okresného súdu v Piešťanoch sp. zn. 3 Pp 24/08 zo dňa 27. 03. 2008 takto rozhodol... zrušuje sa napadnuté uznesenie... žiadosť odsúdeného... o podmienenečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody... zamietla.“*,

c) uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo 29/2008 z 12. novembra 2008, ktorým najvyšší súd sťažovateľovo dovolanie „*proti rozhodnutiu Okresného súdu Piešťany, sp. zn. 3 Pp 24/2008, z 27. marca 2008 a následne Krajského súdu v Trnave zo dňa 5. júna 2008 sp. zn. 4 Tos 38/2008... podľa § 382 Tr. por. per analógiou s poukazom na ustanovenie § 368 ods. 1 Tr. por. dovolanie...*“ odmietol.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením

bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Predmetom sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie označených práv zaručených ústavou a dohovorom postupom krajského súdu a najvyššieho súdu a ich rozhodnutiami v jeho trestnej veci (konaní o jeho žiadosti o podmieňané prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo... prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

11. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ predmetnou sťažnosťou najprv napadol uznesenie krajského súdu č. k. 4 Tos 38/2008-110 z 5. júna 2008, ktorým bolo zrušené uznesenie okresného súdu sp. zn. 3 Pp 24/08 z 27. marca 2008 o podmieňanom prepustení sťažovateľa z výkonu trestu odňatia slobody. Zo sťažnosti možno vyvodiť, že sťažovateľ vidí porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru najmä v spôsobe výkladu a následnej aplikácii ustanovení § 66 a § 67 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov účinného od 1. januára 2006 pri posudzovaní splnenia podmienok na rozhodovanie o jeho žiadosti o podmieňanom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, na ktorý bol odsúdený pred účinnosťou tohto znenia Trestného zákona.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03, I. ÚS 334/08).

Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným rozhodnutím krajského súdu, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecných súdov.

V právomoci ústavného súdu zostalo následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci krajského súdu v súvislosti s jeho rozhodnutím o návrhu sťažovateľa uznesením č. k. 4 Tos 38/2008-110 z 5. júna 2008 sú zlučiteľné s označenými článkami ústavy a dohovoru.

Po oboznámení sa s obsahom uznesenia krajského súdu ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd svoje rozhodnutie, ktorým zamietol sťažovateľovu žiadosť, náležite odôvodnil, čo vyplýva aj z nasledujúcich relevantných častí jeho odôvodnenia:

„... okresný súd podmienene prepustil Ing. M. A. z výkonu trestu odňatia slobody, a zároveň mu podľa § 68 ods. 1 Trestného zákona určil skúšobnú dobu na 3 (tri) roky.

Proti tomuto uzneseniu podala sťažnosť okresná prokurátorka v Piešťanoch, v ktorej namieta nezákonnosť rozhodnutia súdu I. stupňa.

Odsúdený Ing. M. A. bol okrem iného uznáný vinným aj z trestného činu vraždy spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 k § 219 Trestného zákona platnom znení v čase skutku a bol mu uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 15 (pätnásť) rokov so zaradením na výkon trestu do III. (tretej) nápravnovýchovnej skupiny. V zmysle § 437 ods. 1 a § 11 ods. 3 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. účinného od 01. 01. 2006, teda bol odsúdený za obzvlášť závažný zločin.

Podľa § 437 ods. 2 Trestného zákona účinného od 01. 01. 2006 pri posudzovaní splnenia podmienok na rozhodovanie o podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, alebo rozhodovaní o podmiennečnom upustení od výkonu zvyšku trestu pri trestoch uložených po nadobudnutí účinnosti tohto zákona za trestný čin podľa § 140/1961 Zb., sa postupuje podľa tohto zákona.

Podľa § 67 ods. 1 Trestného zákona osoba odsúdená za obzvlášť závažný zločin môže byť podmiennečne prepustená až po výkone troch štvrtín uloženého trestu odňatia slobody. Odsúdený Ing. M. A. teda časovú podmienku podmiennečného prepustenia spĺňa až po výkone troch štvrtín uloženého trestu odňatia slobody, a táto zákonná podmienka pre jeho podmiennečné prepustenie splnená nebola. Podmienka výkonu troch štvrtín uloženého trestu odňatia slobody vo výmere 15 (pätnásť) rokov, by bola splnená až po výkone 11 (jedenásť) rokov a 3 (troch) mesiacov, Ing. M. A. však ku dňu rozhodnutiu súdu I. stupňa vykonal len trest odňatia slobody vo výmere 10 (desať) rokov, 7 (sedem) mesiacov a 15 (pätnásť) dní, a teda časovú podmienku troch štvrtín uloženého trestu nespĺnil. Názor okresného súdu obsiahnutý v odôvodnení napadnutého uznesenia okresná prokurátorka nepovažuje za správny, pretože v ňom uvedený výklad započítania výmery zmierneného trestu neumožňuje dikcia ustanovenia § 67 ods. 1 Trestného zákona a to aj vzhľadom na ustanovenie § 66 ods. 1 písm. a/, písm. b/ Trestného zákona, kde to dikcia týchto dvoch ustanovení výslovne umožňuje.

Na základe týchto skutočností má okresná prokurátorka za to, že žiadosť odsúdeného Ing. M. A. o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu bola podaná predčasne, a preto okresný súd nemohol o nej rozhodovať, pretože nebola splnená formálna podmienka na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu.

Navrhla preto, aby krajský súd zrušil napadnuté uznesenie a žiadosť odsúdeného podľa § 415 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov § 67 ods. 1 Trestného zákona účinného od 01. 01. 2006, zamietol.

Odvolačí súd sťažnosť okresnej prokurátorky predložil na vedomie a vyjadrenie odsúdenému Ing. M. A., ako aj jeho obhajcovi. Obaja sa zhodne písomne vyjadrili v tom duchu, že rozhodnutie okresného súdu je správne a zákonné, podľa Ing. M. A. žiadny odsúdený doteraz nebol podmiennečne prepustený na tri štvrtiny, ale boli aplikované len dvojtretinové podmiennečné prepustenia, ako priaznivejšie. Rovnako podľa neho sa doteraz nestalo, aby doteraz nebola niekomu započítaná do doby potrebnej k podmiennečnému prepusteniu amnestia prezidenta republiky. Ing. M. A. vo svojom vyjadrení tiež poukazuje na svoje zdravotné problémy a na to, že bol obeťou justičného omylu.

Obaja vo svojich vyjadreniach preto navrhli sťažnosť okresnej prokurátorky, ako nedôvodnú zamietnuť.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací v rozsahu uvedenom v § 192 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého uznesenia, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a tak dospel k záveru, že sťažnosť okresnej prokurátorky je dôvodná.

Krajský súd, plniac svoju prieskumnú povinnosť zisťuje, že okresný súd pri rozhodovaní o žiadosti odsúdeného Ing. M. A. si zadovážil všetky nevyhnutné podklady a dôkazy potrebné pre objektívne a zákonné rozhodnutie, nesprávne však postupoval pri posudzovaní formálnej podmienky uvedenej v ustanovení § 67 ods. 1 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. a v dôsledku toho potom aj nezákonne rozhodol o jeho podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý nateraz vykonáva v ÚVTOS L. Nezákonne preto, lebo aj podľa názoru odvolacieho súdu nebola splnená formálna podmienka uvedená v tomto ustanovení.“

Po citovaní ustanovení § 62 ods. 2, § 66 ods. 1 a § 67 ods. 1 Trestného zákona krajský súd ďalej uviedol:

„... Jazykové a gramatické znenie vyššie uvedených dvoch ustanovení Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. zodpovedá aj argumentácii okresnej prokurátorky v Piešťanoch obsiahnutej v jej sťažnosti.

Z gramatického, ako aj logického výkladu vyššie uvedených dvoch ustanovení vyplýva, že zákonodarca odlišne postupoval pri stanovení podmienok pre podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody uloženého za prečiny a zločiny a odlišne pri stanovení podmienok pre podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody uloženého za obzvlášť závažné zločiny.

Kým v ustanovení § 66 ods. 1 Trestného zákona u alternatívy pod písmenom a/ (prečiny) a písmenom b/ (za zločiny) zákonodarca stanovil, že pri posudzovaní podmienok pre prípadné podmiennečné prepustenie; ide o uložené nepodmiennečné tresty odňatia slobody, alebo tresty zmiernené rozhodnutím Prezidenta Slovenskej republiky, v ustanovení § 67 ods. 1 Trestného zákona zákonodarca zmiernenie uložených trestov rozhodnutím Prezidenta Slovenskej republiky neumožňuje.

Gramatický a logický výklad vyššie uvedených ustanovení teda jasne naznačuje zámer zákonodarcu sprísniť podmienky pre prípadné podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody uloženého za obzvlášť závažný zločin.

Pokiaľ teda okresný súd pri výpočte časovej podmienky pri posudzovaní žiadosti Ing. M. A. o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu použil extenzívny (rozširujúci) výklad, postupoval nesprávne s prihliadnutím na zreteľné jazykové a gramatické znenie vyššie uvedených rozhodujúcich ustanovení Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.

Z týchto dôvodov odvolací súd mal za to, že sťažnosť okresnej prokurátorky je dôvodná, preto na základe nej podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie a podľa § 194 ods. 1 písm. a/ Trestného poriadku s prihliadnutím na ustanovenie § 415 ods. 1 Trestného poriadku účinného od 01. 01. 2006 podľa § 67 ods. 1 Trestného zákona účinného od 01. 01. 2006 zamietol žiadosť odsúdeného Ing. M. A. o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu s tým, že ju považoval za predčasne podanú, pretože ešte nevykonal potrebných 11 (jedenásť) rokov a 3 (tri) mesiace z uloženého trestu odňatia slobody vo výmere 15 (pätnásť) rokov...“

Predmetné rozhodnutie krajského súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím

ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd sa z obsahu napadnutého uznesenia (a po predchádzajúcom oboznámení sa s uznesením okresného súdu z 27. marca 2008) presvedčil, že krajský súd sa námietkami a argumentáciou sťažovateľa (k sťažnosti okresnej prokurátorky proti prvostupňovému rozhodnutiu) zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti už ústavný súd uviedol, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Pretože namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu.

Ústavný súd v tejto súvislosti ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inšinciou v systéme všeobecného súdnictva.

Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozhodnutia krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto sťažnosť v tejto jej časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

12. Sťažovateľ sa vo svojej sťažnosti domáhal tiež zrušenia uznesenia najvyššieho súdu keď, namietal, že jeho postupom v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu krajského súdu bolo porušené jeho základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ videl porušenie tohto práva v tom, že rozhodnutím najvyššieho súdu mu bolo odopreté „*právo podať riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok*“. Tvrdil tiež, že právo vyplývajúce z ustanovenia § 368 Trestného poriadku (na podanie dovolania, pozn.) je týmto postupom najvyššieho súdu „*značne zúžené. Zúženie práva na opravný prostriedok aplikáciou uznesenia Najvyššieho súdu SR č. k. 3 Tdo 5/2006 – text tohto rozhodnutia je uvedený v odôvodnení uznesenia Najvyššieho súdu SR č. k. 3 Tdo 29/2008... nie je v súlade s ústavou, pretože jediný limit, ktorý ustanovenia § 368 Trestného poriadku obsahuje, je právoplatnosť rozhodnutia a senát Najvyššieho súdu SR nemá právo rozširovať toto zákonné ustanovenie o ďalšie obmedzenia pri podaní opravných prostriedkov.*“.

Účelom práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé konanie je zaručiť každému prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01).

Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (podobne čl. 6 ods. 1 dohovoru) podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v trestnoprávnom konaní. Takýmto predpisom je zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Trestný poriadok“).

Právo na súdnu ochranu sa v trestnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých trestnoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred trestnoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 368 a nasl. Trestného poriadku.

Ústavný súd v rámci svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil, že posúdenie akejkoľvek skutkovej a právnej otázky všeobecným súdom by sa mohlo stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu len v prípade, ak by závery, ku ktorým všeobecný súd dospel, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne.

Ako už bolo uvedené, podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo 29/2008 z 12. novembra 2008, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa. Nezistil pritom žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu nemajúci

oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia naopak vyplýva, že najvyšší súd sa zaoberal a vysporiadal s dôvodmi sťažovateľa, ale pretože sa s nimi nestotožnil, odmietol dovolanie ako neprípustné.

Najvyšší súd vo svojej argumentácii uviedol:

«... Dovolanie podal (sťažovateľ, pozn. ústavného súdu) z dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1, písm. i/ Tr. por. a odôvodnil ho tým, že trvá na tom, že už vykonal tri štvrtiny uloženého trestu odňatia slobody...

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie obvineného Ing. M. A. je potrebné odmietnuť bez preskúmania veci, lebo bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

Podľa § 368 ods. 1 Tr. por., ktorý upravuje otázku prípustnosti a účinku dovolania, toto je možné podať proti rozhodnutiu súdu, ktorým bola vec právoplatne skončená.

Trestný poriadok nevymedzuje pojem „vec právoplatne skončená“, ale z výkladu ustanovení § 368 až § 392 Tr. por., ktoré upravujú režim mimoriadneho opravného prostriedku - dovolanie, bol prijatý záver, že ním je možné napadnúť len meritórne rozhodnutia, ktoré sa týkajú merita veci, teda rozhodnutia, ktorými sa končí trestné stíhanie obvineného ako celok. Dovolaním ako mimoriadnym opravným prostriedkom nie je možné napadnúť iné rozhodnutia súdov oboch inštancií.

Rozhodnutím vo veci samej, teda meritórnym uznaný za vinného a bol mu uložený trest, resp. ochranné opatrenie rozhodnutím je

- 1. rozsudok alebo trestný rozkaz, ktorým bol obvinený, alebo bolo upustené od potrestania;*
- 2. rozsudok, ktorým bol obvinený oslobodený spod obžaloby;*
- 3. uznesenie o zastavení trestného stíhania;*
- 4. uznesenie o postúpení veci inému orgánu;*
- 5. uznesenie o uložení ochranného opatrenia;*
- 6. uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania;*
- 7. uznesenie o schválení zmieru a zastavení trestného stíhania;*

8. rozsudok o schválení dohody o vine a treste v rozsahu uvedenom v § 334 ods. 4 Tr. por.;
9. rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok proti rozsudku alebo uzneseniu sub. 1. až 7.

V posudzovanej veci dovolanie nebolo podané vo veci, ktorá meritórne skončila trestné stíhanie a v ktorej teda môže procesná strana podať tento mimoriadny opravný prostriedok; podaný mimoriadny opravný prostriedok sa dotýka rozhodnutia súdov vydaných vo vykonávacom konaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky navyše zistil, že dovolanie podal advokát obvineného bez riadneho splnomocnenia obvineného. Splnomocnenie zo 14. januára 2008, ktoré bolo predložené oprávňuje obhajcu na zastupovanie len vo veci konania o podmiennečnom prepustení; splnomocnenie zaniká právoplatnosťou rozhodnutia vo veci podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, teda v rozhodovanej veci uznesením Krajského súdu v Trnave z 5. júna 2008, sp. zn. 4 Tos 38/2008.

Ďalšie splnomocnenie z 27. augusta 2008 síce oprávňuje k zastupovaniu vo veci dovolacieho konanie, avšak je podpísané zjavne inou osobou, než obvineným. Aj keď dovolateľ nebol v rámci obhajoby zastúpený legálne, aj prípadná požadovaná oprava (doplnenie) by nemohli viesť k inému meritórnemu záveru - dovolanie nie je možné podať z hľadiska vecného.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného Ing. M. A. odmietol podľa § 382 Tr. por., použijúc uvedené ustanovenie analogicky.»

Ústavný súd pripomína, že súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (podobne čl. 6 ods. 1 dohovoru) nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené.

V zhode s názorom najvyššieho súdu ústavný súd uvádza, že dovolanie (§ 368

a nasl. Trestného poriadku) je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu procesných a hmotnoprávných väd predpokladaných zákonom, pričom v zásade platí, že tento opravný prostriedok neslúži na revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania. Dovolanie je preto len skutočne výnimočným prelomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou zameranou na preskúmvanie všetkých rozhodnutí súdov druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať; na objasnenie potrebných okolností prípadne potrebných na rozhodnutie o dovolaní môže vykonať dovolací súd len potrebné vyšetrovanie v obmedzenom rozsahu (§ 379 ods. 2 Trestného poriadku).

V danom prípade je relevantnou aj judikatúra ústavného súdu, v zmysle ktorej je na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť, či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že uvedené obdobie platí, aj pokiaľ ide o skúmanie prípustnosti návrhu na začatie dovolacieho konania, jeho opodstatnenosti a pod.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie len

vtedy, ak sledujú legitímny cieľ, a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Otázka posúdenia existencie zákonných dôvodov dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom najvyššieho súdu týkajúcim sa nezistenia zákonných dôvodov dovolania v danej veci, pričom najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu s odôvodnením, že dovolanie nebolo prípustné podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku.

Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednako tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok ESĽP z 28. októbra 1998).

Podľa názoru ústavného súdu závery vyslovené najvyšším súdom v danej veci nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo treba dovolanie sťažovateľa odmietnuť, a vysporiadal sa s ďalšími namietanými skutočnosťami, a preto ich ústavný súd považuje i z hľadiska ústavných aspektov za dostačujúce a ústavne relevantné. Právne závery najvyššieho súdu v sťažnosťou napadnutom uznesení nemožno považovať za vybočujúce z rámca platnej zákonnej úpravy.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu.

Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, mohol by v zmysle citovanej judikatúry nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 303/06), čo však, ako už bolo uvedené, v okolnostiach daného prípadu ústavný súd nezistil a sťažovateľ neuviedol žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné usudzovať, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu má také nedostatky, ktoré by odôvodňovali záver o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a v konečnom dôsledku o porušení označených práv sťažovateľa. Ústavný súd preto nemal dôvod do výkladu najvyššieho súdu, ktorý inak konal plne v medziach svojich ústavných právomocí, zasahovať.

Na základe uvedeného, ako aj so zreteľom na argumentáciu sťažovateľa v sťažnosti ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nemožno prijať záver o vecnej súvislosti medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu a označeným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, že sťažnosť v tejto jej časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. mája 2009

